

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de erroribus Pelagianorum, de gratia, de iustificatione & merito,
de virtutibus theologicis & quatuor cardinalibus, ac de ineffabili mysterio
incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

§. II. Solvuntur objectiones

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77177)

quiritur aliqua forma per quam ejus anima formaliter sanctificetur: At si non sanctificaretur humanitas Christi, ex vi doni substantialis formaliter, sed solum per gratiam habitualement, illius necessitatem probaret ob effectum sanctitatis prestandum, cum sanctitas anima sit precipuus effectus gratie habitualis, a quo sanctificans appellatur. Ergo manifeste sentit, ad hunc effectum illam non fuisse absolute necessariam in Christo, & consequenter ex vi doni substantialis distincti a gratia habituali, nempe gratie unionis, humanitatem Christi sanctificari formaliter. Unde infra quest. 22. art. 2. ad 3. ait illam in passione habuisse actualem hostie sanctificationem, ex antiqua charitate, & gratia unionis sanctificantem eam absolute.

Favent etiam Concilia & SS. Patres, nam Concilium Francofordienfe in Epist. ad Episcopos Hispania, sic ait: *Christus natura unctus, non per gratiam, quia in illo plene fuit divinitas.* Et Cyrillus lib. 4. in Joan. cap. 29. dicit, *sed quia Verbum esse, non sicut alios sanctos & Reges, sed quia Verbum caro.* Item Nazianzenus orat. 36. fere in fine, de variis Christi nominibus agens, quae ei in Scriptura tribuuntur: *Christus (inquit) dicitur propter divinitatem, et enim unctio est humanitatis, non operatione, ut in Christo ceteris, unctus, sed totius ingentis presentia, cuius hic effectus est, ut id quod unctus, homo nuncupetur, & quod unctus, Deus fiat.* Et ibidem subdit, *Christum esse divinitate delibutum, haec enim humanitas unctio est.* Similiter Damascenus lib. 1. de Imaginibus ait, quod humanitas Christi, non operatione Dei unctus est, ut unusquaque Prophetarum, sed totius ingentis presentia, Deum Germanus Patriarcha Constantinopolitanus in contemplatione mystica rerum Ecclesiasticarum, Christum dicit unctum esse tanquam Regem & Sacerdotem, unctioe Incarnationis. Ex quibus locis sic licet arguere: Apud Patres Ecclesiae idem est esse unctum, ac sanctum formaliter, unde iusti, *Christi vocantur, juxta illud Psalmi 104. Nolite tangere Christos meos.* Sed Christus, in quantum homo, est substantialiter unctus a divinitate, quae, ut ait Nazianzenus, *humanitas unctio est.* Ergo Christus, in quantum homo, est substantialiter sanctus per aliquod donum a gratia habituali distinctum.

Dices, Nazianzenum & alios SS. Patres asserentes divinitatem esse unctioem humanitatis, non esse intelligendos in sensu formali, quasi ipsa divinitas sit formaliter ratione sui unctio humanitatis, sed in sensu causali, quatenus scilicet ex unione divinitatis cum humanitate, derivatur & resultat in anima Christi gratia habitualis, qua humanitas ejus formaliter ungitur, & formaliter sanctificatur.

Sed contra: Si Divinitas solum causaliter sanctificaret humanitatem Christi, sanctificaretur operatione divina, cum gratia formaliter sanctificans illam, a divinitate efficienter causetur: Sed Nazianzenus & Damascenus dicunt quod *divinitas est unctio humanitatis, non operatione, ut in aliis Christi, sanctificans, sed totius ingentis presentia.* Ergo divinitas non causaliter tantum, sed etiam formaliter, est unctio & sanctitas humanitatis Christi.

Confirmatur: Juxta Nazianzenum aliter comparatur divinitas ad humanitatem Christi, in ratione unctiois & sanctitatis, ac ad alios homines iustos: Sed divinitas est aliorum iustorum sanctitas & unctio causaliter, causat enim in illis gratiam qua unguntur & sanctificantur formaliter:

Tom. II.

Ergo divinitas est unctio & sanctitas formalis, & non solum causalis humanitatis Christi.

Potest etiam conclusio hac ratione suaderi. Ex vi gratie unionis sanctificatur formaliter humanitas Christi: Sed gratia unionis est aliquid substantiale a gratia habituali distinctum: Ergo humanitas Christi sanctificatur formaliter ab aliquo substantiali, distincto a gratia habituali. Minor patet, Major probatur. Homo per gratiam habitualement habet quod sit formaliter sanctus, quia per illam trahitur ad esse divinum, seu ad participationem divinae naturae, quae est ipsa sanctitas per essentiam, & filius Dei constituitur, & quia gratia habitualis habet repugnantiam cum peccato: At haec tria multo perfectius conveniunt gratiae unionis: Ergo per illam humanitas Christi sanctificatur formaliter. Major patet, Minor vero suadet quantum ad singulas partes. In primis enim per gratiam unionis humanitas Christi multo perfectiori modo trahitur ad esse divinum, quam per gratiam habitualement; nam per illam trahitur ad esse divinum in se, per istam vero trahitur ad esse divinum solum per participationem. Deinde Christus ut homo, per gratiam unionis fit nobiliori modo Dei filius, quam iusti per gratiam habitualement; cum per gratiam unionis Christus sit filius Dei naturalis, & iusti per gratiam habitualement, filii solum adoptivi constituantur. Item unio hypostatica majorem habet impossibilitatem cum peccato, quam gratia habitualis, ut patebit infra, cum agemus de Christi impeccabilitate: Ergo &c.

Confirmatur: Donum in radice continens omnia alia dona ad ordinem gratiae spectantia, reddit subiectum amicabiliter dilectum a Deo, in quo consistit esse sanctum formaliter: Sed gratia unionis est donum humanitati factum, continens omnia alia dona ad ordinem gratiae spectantia, nimirum gratiam habitualement, virtutes, dona, gloriam &c. cum ex vi illius haec omnia humanitati Christi sint debita: Ergo gratia unionis constituit ratione sui humanitatem Christi sanctam & Deo gratam formaliter. Quod ut melius percipiatur, & omnis tollatur aequivocatio.

Diligenter observandum est, quod quando dicitur, gratiam unionis sanctificare humanitatem Christi formaliter: ly *formaliter* duobus modis usurpari potest. Primo contrapositive ad radicaliter, & prout significat id quod verè & proprie atque actualiter humanitas Christi significatur: Secundo contrapositive ad materialiter, & prout sanctitatem informantem, seu inhaerentem importat. Hic ergo sumitur primo non secundo modo, quia sanctificatio non praestatur a Verbi persona, ut a forma physice informante, sed tantum terminante. Veruntamen sicut ex eo quod humanitas Christi constituatur subsistens per illam, absque informatione physica, non licet inferre illam non reddi formaliter subsistentem per subsistentiam Verbi. Ita ex eo quod eadem humanitas non sanctificetur a Divinitate, ut a forma informante, vel inhaerente, colligi nequit illam non esse sanctam formaliter per gratiam unionis.

§. II.

Solvuntur Objectiones.

Obijcies primo: Si humanitas Christi esset sancta substantialiter per gratiam unionis, gratia habitualis esset in Christo inutilis: Sed hoc non est dicendum, ut infra patebit: Ergo haec illud.

Xxx 2

Re-

10. Respondeo negando sequelam Majoris, licet enim humanitas Christi per communicationem substantialem deitatis sanctificetur formaliter, quia tamen per illam non constituitur connaturale principium operationum supernaturalium intelligendi & amandi, non excluditur necessitas gratiae habitualis, per quam talis humanitas constituitur divina per participationem, & huiusmodi actum connaturale principium, ut docet D. Thomas hic art. 1. & constabit ex dicendis disp. sequenti.

11. Obijcies secundò: Effectus formalis primarius alicujus formae, nequit praestari ab alio quam ab ipsa forma, cum ab illa non distinguatur, sed sit ipsamet forma ut communicata subiecto: At esse formaliter sanctum, est effectus formalis gratiae habitualis, ut colligitur ex Tridentino sess. 6. c. 7. ubi definitur gratiam esse causam formalem nostrae justificationis, subindeque nostrae sanctificationis: Ergo à dono substantiali à gratia habituali distincto praestari nequit, & consequenter humanitas Christi Domini per solam gratiam habitualement redditur formaliter sancta.

12. Confirmatur: Quod constituit Christi animam sanctam radicaliter, non potest simul illam constituere talem formaliter: Sed gratia unionis constituit Christi animam sanctam radicaliter: Ergo ipsam non constituit talem formaliter. Minor constat, nam unio hypostatica est radix gratiae habitualis, quae sanctificat formaliter Christi animam. Major verò probatur: Nihil potest simul se habere respectu ejusdem effectus formalis, per modum radices, & per modum constitutivi formalis illius; unde quia homo per animam rationalem est radicaliter risibilis, non potest per eandem esse formaliter talis, sed solum per risibilitatem quae ipsum constituit formaliter risibilem: Ergo quod constituit animam Christi sanctam radicaliter, non potest simul illam constituere talem formaliter.

13. Ad objectionem respondent aliqui, effectum formalem alicujus formae posse praestari non solum à tali forma, sed etiam ab alia in qua eminenter contineatur: unde quia natura divina, quae est sanctitas increata, eminenter continet gratiam habitualement, potest illius effectum formalem humanitati Christi praebere.

Sed haec solutio displicet, tum quia si increata sanctitas unita humanitati, illi effectum gratiae habitualis praerberet, ista superflueret in anima Christi. Tum etiam quia Deus per seipsum immediate posset effectum formalem luminis gloriae, & habitus charitatis, intellectui aut voluntati praestare, subindeque vices illarum qualitatum supernaturalium gerere; quod communiter negant Theologi, & probant ex eo quòd id quòd unitur per modum principii vitalis, sive radicalis, sive proximi, necessario debet physice informare subiectum, quae informatio divinae perfectioni repugnat.

14. Melius ergo respondetur, concessà Majori, distinguendo Minorem: Esse formaliter sanctum sanctitate accidentali, est effectus formalis gratiae habitualis, concedo Minorem. Esse formaliter sanctum sanctitate substantiali, nego Minorem, & Consequentiam; nam per unionem hypostaticam Christi anima non habet quòd sit formaliter sancta sanctitate accidentali, sed substantiali atque personali. Unde ad confirmationem, distinguo Majorem: Quod constituit animam Christi sanctam radicaliter, sanctitate accidentali, non po-

test illam constituere talem formaliter, eadem sanctitate accidentali, concedo. Alià sanctitatem, scilicet substantialem, & personalem, nego. Nihil enim repugnat aliquid esse radicem respectu unius, & simul esse formam constitutivam alterius.

Obijcies tertio: Forma unita subiecto, omnem suum effectum formalem illi tribuit: At si Verbum uniretur naturae irrationali, eam sanctam non redderet sanctitate substantiali: Ergo talis sanctitas non est effectus formalis gratiae unionis, subindeque humanitas Christi per tale donum non redditur sancta substantialiter.

Respondeo quòd licet forma unita subiecto capax, omnem suum effectum formalem illi tribuat, secus tamen quando in subiecto non invenitur capacitas ad omnem effectum formalem formae quae ipsi communicatur: ut constat in gratia habituali, quae non dat Christo ut homini esse filium adoptivum, quia in illo ad hunc effectum non reperitur capacitas. Constat etiam in substantia Verbi unita naturae bruti, quae illam personam non redderet, sed tantum suppositam, etsi Verbi personalitas utrumque praestare sit potens; quia unius & non alterius effectus capax est bruti naturae. Cum ergo natura irrationalis non sit capax sanctitatis, Verbum illi unitum non redderet illam sanctam, defectu capacitatis, licet esse sanctum substantialiter sit effectus formalis gratiae unionis. Potestque argumentum retorqueri in Adversarios: Nam licet illi existiment gratiam unionis non habere vim sanctificandi formaliter, fatentur tamen illam sanctificare radicaliter humanitatem Christi, quem effectum sanctitatis radicalis non praebet in genere causae efficientis, sed in genere causae formalis; & tamen Verbum naturae irrationali unitum, non redderet illam radicaliter sanctam: Ergo ex eo quòd unitum naturae irrationali, non redderet eam sanctam formaliter, perperam colligitur talem sanctitatem non esse effectum formalem gratiae unionis.

Dices, esto effectus formalis secundarius posset separari à forma communicata subiecto, effectus tamen formalis primarius, ab illa inseparabilis est, cum effectus formalis primarius, nihil aliud sit quam forma communicata subiecto: Sed esse sanctum substantialiter, si praestatur à gratia unionis, non est secundarius, sed primarius effectus illius; sicut esse sanctum sanctitate accidentali, est primarius effectus gratiae habitualis: Ergo non poterit à gratia unionis alicui subiecto communicata separari.

Respondeo negando Majorem, nam personam constituere est effectus primarius personalitatis Verbi, & relatum esse est effectus primarius filiationis divinae; & tamen substantia Verbi naturae irrationali unita, personam non constituit, sed tantum suppositum; & filiationis Verbi humanitati unita, non refert humanitatem, sed tantum illam subsistentem reddit: Ergo forma subiecto communicata, potest illi non praebere omnem suum effectum formalem, quantumvis primarius sit, ob incapacitatem subiecti; & consequenter quantumvis detur quòd esse sanctum substantialiter, sit effectus formalis primarius gratiae unionis, tamen poterit ab ipsa non communicari naturae irrationali, quia incapax est huiusmodi effectus. Nec obstat probatio in contrarium, quia effectus formalis primarius, non est forma communicata nisi subiecto capax.

Respondeo secundo, datâ Majori, negando Minorem; sicut enim effectus formalis primarius gratiæ habitualis, est reddere hominem deificatum accidentaliter, seu naturæ divinæ participationem; reddere verò illum sanctum & gratum Deo per accidens, est effectus duntaxat illius secundarius. Ita reddere naturam deificatam substantialiter, est effectus formalis primarius gratiæ unionis; sanctitas verò substantialis secundariò tantum ab illa procedit, subindeque ab illa separabilis est de absoluta Dei potentia.

Obijciens quardò: Illud solum sanctificare potest formaliter, ratione cuius subiectum acceptatur ad gloriam: Sed ratione gratiæ unionis subiectum non acceptatur ad gloriam, cum possit Deus humanitati Verbo divino hypostaticè unitæ, vitam æternam negare de absoluta potentia. Ergo per gratiam unionis non sanctificatur formaliter.

Respondeo concessâ Majori, negando Minorem, ad cuius probationem dicendum quod in casu quo Deus humanitati Verbo hypostaticè unitæ vitam æternam negaret, maneret humanitas ex vi gratiæ unionis acceptata ad vitam æternam in iure, etsi in re & de facto non esset acceptata ad illam, ut petebat quantum est de se gratia unionis; hoc verò sufficit ut formalis sanctitas sit, ut patet in ipsa gratia habituali, quæ sanctificat hominem formaliter sanctitate accidentali, quia dat ius ad beatitudinem, & facit hominem acceptum ad illam in iure, quamvis de potentia absoluta homo iustus, & in gratia constitutus, in re & de facto posset non acceptari ad illam; potest enim Deus homini in gratia constituto vitam æternam negare, imò & illum in æternum punire, suâ utens absolutâ potentia.

Dices, Si gratia unionis esset Deo ratio diligendi humanitatem Christi in ordine ad beatitudinem, vel esset ratio illam diligendi in ordine ad beatitudinem, amore necessario, vel amore libero? Primum dici non potest, cum Deus extra se nihil necessario diligat. Nec etiam secundum, nam bonum infinitum (quale est gratia unionis) non liberum, sed necessarium terminat amorem. Ergo gratia unionis non est ratio diligendi humanitatem Christi in ordine ad beatitudinem, nec per consequens illam sanctificat formaliter.

Respondeo negando Minorem, quantum ad secundam partem, ad cuius probationem dicendum quod quamvis infinitum bonum in seipso, necessarium terminet amorem in Deo, ut tamen naturæ creatæ communicatum, non terminat amorem necessarium, sed liberum; ut patet in actibus Christi meritoriis & satisfactoriis, qui licet infinitate quâdam morali gaudeant, ut disp. 4. ostendimus, tamen non necessitant voluntatem divinam ad præmium, nec ad poenæ remissionem nisi supposito pacto, quia non sunt per essentiam, sed per communicationem infiniti.

ARTICULUS II.

A quo sanctificetur formaliter humanitas Christi sanctitate substantiali, an à modo unionis, vel à Verbi Personalitate, vel à sola Natura Divina?

Ostendimus articulo præcedenti, humanitatem Christi sanctificari formaliter, sanctitate substantiali, per gratiam unionis. Sed quia in tali gratia tria considerari possunt, quæ possent

reddere Christianam formaliter sanctam, scilicet modus unionis humanitatis Christi cum personalitate Verbi, quem aliqui probabiliter admittunt ipsa personalitas, quæ immediatè tali humanitati conjungitur; & natura divina in ipsa personalitate inclusa, quæ secundariò tantum, & mediante personalitate, eidem humanitati unitur; difficultas est & controversia inter Theologos, quodnam ex illis tribus sanctificet formaliter humanitatem Christi sanctitate substantiali? Alii enim existimant illam formaliter sanctificari à modo unionis, alii à personalitate Verbi, alii verò à divinitate, prout à personalitate distincta virtualiter.

§. I.

Rejiciuntur duæ primæ sententiæ, & tertia ut verior & probabilior eligitur.

Deo primò, sanctitatem substantialem humanitatis Christi, non esse formaliter à modo unionis quem aliqui inter humanitatem & Verbum constituunt.

Hanc conclusionem probat Vazquez hic disp. 30. cap. 3. quia si unio esset forma præstans effectum sanctitatis, sequeretur aperte non posse assumi divinitus naturam irrationalem, nam ubi est impossibilis effectus formalis formæ intrinsecè inhaerentis, impossibile est tale formam reperiri: natura autem irrationalis est incapax sanctitatis; non potest igitur recipere unionem, si ab illa tantum à forma sanctitas in natura assumpta proveniat.

Sed hæc ratio non valet, quia ut articulo præcedenti ostendimus, & variis exemplis declaravimus, licet forma unita subiecto capaci omnem suum effectum formalem illi tribuat, secus tamen quando in subiecto non invenitur capacitas ad omnem effectum formalem formæ quæ ipsi communicatur. Unde sicut nihil est quod obstat videatur quominus gratia habitualis collocetur divinitus in lapide, isque nihilominus non dicatur sanctus, nec fiat objectum amoris animæ divinæ, sed tantum dicatur habens illam formam quæ in subiecto capaci præstaret effectum illum moralem reddendi sanctum, & objectum dilectionis: ita nihil vetat unionem hypostaticam cum persona Verbi, naturæ irrationali communicari, & in illa esse modo merè physico, & absque eo quod illi tribuat effectum formalem sanctitatis. Hac ergo ratione prætermittitur.

Probatur primò conclusio: Modus unionis non est sanctitas per essentiam, cum sit aliquid creatum, nec sanctitas per participationem, cum non sit participatio sanctitatis per essentiam, nempe naturæ divinæ, sub conceptu naturæ, cui soli convenire potest prædicatum sanctitatis per essentiam, ut ex dicendis infra constabit: Ergo non est sanctitas formalis, & consequenter non potest effectum sanctitatis præstare.

Probatur secundò ratione fundamentali. Si daretur modus unionis inter humanitatem & Verbum, quantum ad sanctitatem animæ, aliud non faceret quàm applicare & unire ipsi animæ bonum increatum, quod formaliter eam sanctificat, esset enim essentialiter unio & applicatio talis boni: Ergo non potest dici quod sanctificet formaliter animam Christi; sicut neque propter similem rationem potest dici quod unio gratiæ habitualis cum anima, formaliter eam sanctificet, quod unio albedinis cum patere, ipsum dea bet

Xxx;

for: